

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-346-357
УДК 657.2.016

Вероніка ГАНУСИЧ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ,
м. Берегове, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6902-6303

Оксана ЙОЛТУХОВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту,
ДВНЗ "Ужгородський національний університет",
м. Ужгород, Україна
ORCID ID: 0000-0001-5601-6923

Ярослав ШЕВЕРЯ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту
ДВНЗ "Ужгородський національний університет",
м. Ужгород, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6341-8533

КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ В ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ

***Анотація.** Глобалізація економічних відносин призвели до виникнення та активного розвитку великих транснаціональних корпорацій, діяльність яких спричиняє суттєвий вплив не тільки на економіку, а й на соціальні відносини, оточуюче середовище, міжнародну політику. В той же час відбувається зростання запитів з боку суспільства на корпоративну відповідальність бізнесу. Концепція інтегрованого звітування дозволяє об'єднати класичну фінансову звітність компанії із комплексом нефінансових показників. Основне її призначення полягає не на стільки у дублюванні показників вже існуючих форм звітності в єдиному документі, на скільки у відображенні впливу екологічних та соціальних заходів та успішність та ефективність діяльності та на результати, яких досягає компанія. Основним результатом, який має продемонструвати компанія через інтегровану звітність це спосіб створення вартості. Концепція інтегрованого звітування передбачає, що компанія за допомогою свого продукту та наявних бізнес-процесів має створювати вартість не тільки для себе. Створювана вартість, яка уособлюється у трансформації капіталів (їх збільшення або зменшені) містить два взаємопов'язаних аспекти: вартість створювана для самої організації втілюється у отриманих фінансових вигодах для компанії та для постачальників фінансового капіталу; вартість створена для інших (зацікавлених сторін та суспільства в цілому). У статті визначено інтегрований звіт як відображення способу створення вартості та трансформації капіталів компанією через комплексне представлення стратегії корпоративного управління, бізнес-моделі, комунікації із зовнішнім середовищем в ракурсі дотримання принципів сталого розвитку. Невирішеними лишаються питання відсутності відповідних бухгалтерських процедур відображення нефінансових показників діяльності компанії. У сферу бухгалтерського обліку потрапляють лише фінансові показники. Якісні зміни (як негативні так і позитивні) екологічного, людського, соціального капіталу не знаходять відображення на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності. Сучасна парадигма бухгалтерської науки*

визнає важливу роль нефінансових показників в управлінні компанією та представлення таких результатів для зацікавлених осіб у звітності. Поява нефінансових звітів, а також інтегрованої звітності, яка комплексно відображає фінансову та нефінансову сторону діяльності компанії, є наслідком глобальних перетворень у системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: інтегрована звітність, створення вартості, капітали, сталий розвиток.

JEL Classification: M41, Q56.

Absztrakt. A gazdasági kapcsolatok globalizációja vezetett a nagy transznacionális vállalatok létrejöttéhez és aktív fejlődésükhöz, amelyek tevékenysége nemcsak a gazdaságra, hanem a társadalmi kapcsolatokra, a környezetre és a nemzetközi politikára is jelentős hatást gyakorol. Ugyanakkor növekszik a vállalati felelősség iránti társadalmi igény. Az integrált jelentés koncepciója lehetővé teszi a vállalatok klasszikus pénzügyi jelentéseinek összekapcsolását a nem pénzügyi mutatók komplexumával. Fő célja nem annyira a már létező jelentéseken szereplő mutatók megkétszerezése egyetlen dokumentumban, hanem az, hogy tükrözze az ökológiai és társadalmi intézkedések hatását, valamint a vállalat tevékenységének sikerességét és hatását az általa elért eredményekre. A legfőbb eredmény, amelyet egy vállalatnak az integrált jelentéstételen keresztül be kell mutatnia, az az értékteremtés módja. Az integrált jelentéstétel koncepciója azt jelenti, hogy egy vállalatnak nem csak saját maga számára kell értéket teremtenie a termékein és a meglévő üzleti folyamatain keresztül. A létrehozott érték, amely a tőke átalakulásában (annak növekedésében vagy csökkenésében) testesül meg, két, egymással összefüggő szempontot tartalmaz: a szervezet számára létrehozott érték a vállalat és a pénzügyi tőkét nyújtók által kapott pénzügyi előnyökben testesül meg; a mások (érdeelt felek és a társadalom egésze) számára létrehozott érték. A cikk az integrált jelentést úgy határozza meg, mint annak tükrözését, ahogyan egy vállalat értéket teremt és átalakítja tőkéjét a vállalatirányítási stratégiájának, üzleti modelljének és a külső környezettel való kommunikációjának átfogó bemutatásán keresztül, a fenntartható fejlődés elveinek való megfelelés szempontjából. Továbbra is megoldatlan a vállalat nem pénzügyi teljesítménymutatókat tükröző megfelelő számviteli eljárások hiánya. Csak a pénzügyi mutatók tartoznak a számvitel hatálya alá. A környezeti, humán és társadalmi tőkében bekövetkezett minőségi változások (negatív és pozitív értelemben egyaránt) nem tükröződnek a számviteli elszámolásokban és pénzügyi kimutatásokban. A számviteli tudomány modern paradigmája elismeri a nem pénzügyi mutatók fontos szerepét a vállalat irányításában és az ilyen eredmények beszámolóiban való bemutatásában az érdekeltek számára. A nem pénzügyi jelentések és az integrált jelentéstétel megjelenése, amely átfogóan tükrözi a vállalat tevékenységének pénzügyi és nem pénzügyi aspektusait, a számviteli rendszer globális átalakulásának következménye.

Kulcsszavak: integrált jelentés, értékteremtés, tőkék, fenntartható fejlődés.

Abstract. Globalization of economic relations has led to the emergence and active development of large transnational corporations, whose activities have a significant impact not only on the economy but also on social relations, the environment, and international politics. At the same time, there is a growing demand from society for the corporate responsibility of businesses. The concept of integrated reporting allows combining the traditional financial reporting of companies with a set of non-financial indicators. Its main purpose is not so much to duplicate the indicators of existing reporting forms in a single document as to reflect the impact of environmental and social measures on the success and efficiency of a company's activities. The main result that a company should demonstrate through integrated reporting is the way it creates value. Integrated reporting is defined in the article as a reflection of the way a company creates value and transforms capitals through a comprehensive presentation of corporate governance strategy, business model, communication with the external environment, in the context of adhering to the principles of sustainable development. Unresolved issues include the absence of appropriate accounting procedures for reflecting non-financial indicators of a company's activities. Only financial indicators enter the field of accounting. Qualitative changes (both negative and positive) in environmental, human, and social capital are not reflected in accounting records and financial

statements. The modern paradigm of accounting science recognizes the important role of non-financial indicators in managing a company and presenting such results to stakeholders in reporting. The emergence of non-financial reports, as well as integrated reporting, which comprehensively reflects both the financial and non-financial aspects of a company's activities, is a consequence of global transformations in the accounting system.

Keywords: integrated reporting, value creation, capitals, sustainable development.

Постановка проблеми. Глобалізація економічних відносин призвели до виникнення та активного розвитку великих транснаціональних корпорацій, діяльність яких спричиняє суттєвий вплив не тільки на економіку, а й на соціальні відносини, оточуюче середовище, міжнародну політику. В той же час відбувається зростання запитів з боку суспільства на корпоративну відповідальність бізнесу. Для підвищення прозорості своєї діяльності компанії в останні десятиліття активно розширюють сфери діяльності, які включають у свої звіти. Дедалі більшої популярності набирає нефінансова звітність екологічного та соціального характеру.

Концепція інтегрованого звітування дозволяє об'єднати класичну фінансову звітність компаній із комплексом нефінансових показників. Основне її призначення полягає не на стільки у дублюванні показників вже існуючих форм звітності в єдиному документі, на скільки у відображенні впливу екологічних та соціальних заходів та успішність та ефективність діяльності та на результати, яких досягає компанія. Такий комплексний підхід реалізується через представлення бізнес-моделі, що дозволяє зацікавленим особам краще зрозуміти та способи генерації вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтегрована звітність, її принципи, нормативне регулювання та складання є об'єктом вивчення вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема питання визначення інтегрованої звітності та міжнародні регламенти її подання досліджували К.В. Безверхий [1], С.Ф. Голов [2], О.О. Нестеренко [3], О.В. Кравченко, Н.В. Овчарова [4], Н. Свічкач, Є. Кобець [5], Г. Мисака, І. Дерун [6], В.К. Макарович [7], О.О. Осадча [8], В.Ю. Царук [9].

У своїх працях дослідники дають характеристику принципам інтегрованого звітування, розглядають визначення та мету подання інтегрованих звітів, надають характеристику різним формам капіталу, описують чинні міжнародні регламенти інтегрованого звітування. Недостатньо уваги при цьому приділяється питанням комплексного відображення бізнес-моделі компанії як основного джерела генерації вартості.

Формулювання цілей статті.

Основною метою статті є представлення концепції інтегрованого звітування як відображення способу створення вартості компанією. Ідея інтегрованого звіту яка заснована на інтегрованому мисленні передбачає залучення у процес створення вартості не тільки фінансових, а й людських і природних ресурсів, а також взаємовідносин компанії із споживачами, бізнес-партнерами, державними органами та суспільством в цілому. Всі ці елементи формують різні види капіталу,

які залучаються у бізнес-модель компанії, відповідним чином перетворюються в процесі діяльності, створюючи таким чином нову вартість як для компанії, так і для суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Концепція інтегрованого звітування передбачає розкриття як повної фінансової інформації про стан ресурсів, результати діяльності та рух грошових коштів компанії, так і не фінансової складової діяльності компанії. Чинна облікова система має певні обмеження щодо розкриття комплексних результатів, які включають вплив діяльності компанії на оточуюче природне середовище суспільства а також на глобальну економіку.

Концепція сталого розвитку, розроблена ООН, передбачає гармонійний розвиток трьох основних компонентів: економічної екологічної та соціальної сфер людства [10]. Отже звітність компаній має задовольняти зростаючі потреби стейкхолдерів в отриманні інформації про дотримання компанією принципів сталого розвитку та корпоративної відповідальності. Корпоративні структури складають каркас глобальної економічної системи, їх функціонування зумовлює перспективні напрями розвитку світової економіки та добробуту людства в цілому.

Інтегрована звітність розкриває різні сторони діяльності компанії в економічному соціальному та екологічному вимірах. При розкритті цих компонентів формується комплекс взаємопов'язаних показників фінансового та нефінансового характеру. Ідея інтегрованого звітування полягає у тому щоб розкрити яким чином компанія створює вартість залучаючи різні форми капіталу а саме фінансового, виробничого, людського екологічного, соціального, інтелектуального. Таким чином розкриттю підлягають такі важливі питання для людства як діяльність компанії в умовах обмежених ресурсів, енергетична ефективність, поводження з відходами, дотримання стандартів якості готової продукції, яка має бути безпечна як для споживачів, так і для оточуючого середовища. Не менш важливим є розкриття діяльності компанії в соціумі: створення гарних умов роботи для працівників підтримання територіальних громад участь у соціально значущих державних проектах та ін. Розкриття перерахованих аспектів відбувається комплексно в рамках опису бізнес-моделі компанії, яка відображає використання вхідних ресурсів їх перетворення на вартість. Основними фокусом інтегрованої звітності є створення компанією вартості для себе та для інших через залучення комплексу ресурсів.

Згідно нормативного документу International <IR> Framework [11], який тепер вбудовано у систему Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), основне призначення інтегрованого звіту - пояснити постачальникам фінансового капіталу, як організація створює, зберігає або втрачає вартість у часі.

Вартість створюється, зберігається або втрачається не тільки силами самої організації або в середині неї, вона:

- підпадає під вплив зовнішнього середовища;
- створюється у ході відносин із зацікавленими сторонами;
- залежить від використання ресурсів [11, с.15].

Інтегрований звіт представляє собою відображення способу створення вартості компанією та трансформації капіталів через комплексне представлення стратегії корпоративного управління, бізнес-моделі, комунікації із зовнішнім середовищем в ракурсі дотримання принципів сталого розвитку.

Важливість інтегрованого звітування полягає у виконанні ряду комунікативних завдань. Інтегрована звітність транслює досягнуті результати та стратегічні цілі компанії, вона дозволяє:

- оцінити спосіб та інтенсивність використання капіталів (фінансового, виробничого, людського, соціального, екологічного та інтелектуального);
- посилити відповідальність корпоративного управління не тільки за фінансові результати, а й за рівень корпоративної соціальної відповідальності;
- постачальникам фінансового капіталу оцінити елементи бізнес-моделі компанії та стратегічні цілі її розвитку;
- вивчити фактори, що позитивно та негативно впливають на можливість створення компанією вартості для себе та для інших;
- визначити яким чином зовнішнє середовище впливає на компанію і наскільки ефективно компанія з ним взаємодіє;
- розвивати парадигму інтегрованого мислення, яка має призвести до прийняття рішень, що дозволять компанії створювати вартість в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Інтегрована звітність базується на трьох фундаментальних концепціях:

1. Створення вартості організацією для себе та для інших.
2. Капітали.
3. Процес створення вартості (бізнес-модель).

Діаграма створення вартості, представлена в International <IR> Framework, пов'язує фундаментальні концепції інтегрованої звітності з елементами змісту інтегрованого звіту (рис. 1).

Схема відображає процес створення вартості компанією через механізм взаємодії різних видів капіталу, перетворення їх через бізнес-модель компанії та отримання нової цінності. Перераховані елементи становлять зміст інтегрованого звіту.

Бізнес-модель компанії лежить в основі цієї схеми вона використовує різні види капіталу як вхідні ресурси, за допомогою бізнес-процесів перетворює їх на вихідний результат, а саме, продукт компанії (товар чи послуги). У процесі взаємодії із зовнішнім середовищем продукт знаходить споживача. Точками комунікації при цьому будуть якість продукту, маркетингова політика, політика взаємодії із громадами та різними соціальними групами та кінцева корисність, яку продукт перенесе споживачу. Результати цієї взаємодії відображаються на фінансових результатах компанії, зумовлюють зростання чи скорочення фінансового капіталу. Безпосередній вплив перераховані процеси здійснюють також на інші види капіталу: виробничий, соціальний, людський, інтелектуальний та екологічний.

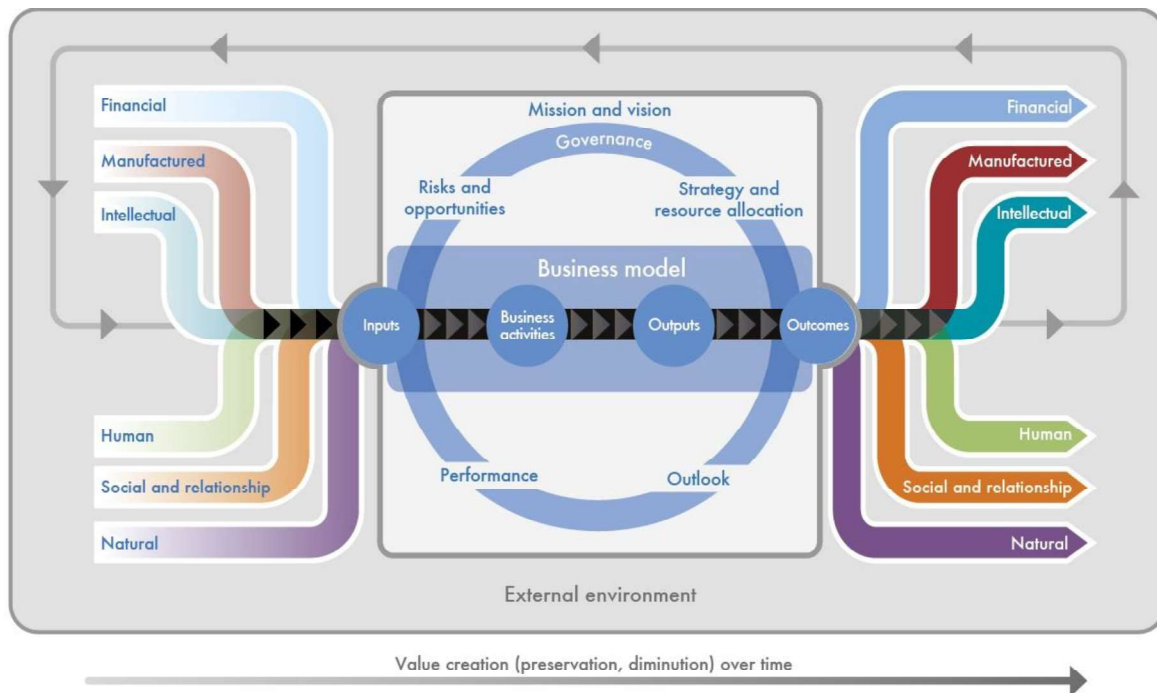

Рис 1. Процес створення вартості компанії.

Джерело: *International <IR> Framework* [11, с.22]

Капітали в *International <IR> Framework* визначаються як запас вартості який збільшується, зменшується та перетворюється через діяльність організації та продуктів її діяльності. Наприклад, фінансовий капітал організації збільшується коли вона отримує прибуток, а якість її людського капіталу зростає в результаті навчання та підвищення кваліфікації працівників [11, с.18].

У *International <IR> Framework* надається пояснення наступним формам капіталу [11, с.19]:

Фінансовий капітал - сукупність коштів:

- наявних в організації для використання у виробництві товарів або для надання послуг;
- отриманих шляхом залучення фінансування (наприклад, у формі боргового фінансування, пайового фінансування або грантів) або отриманих від поточної діяльності або інвестицій.

Виробничий капітал - вироблені фізичні об'єкти (окрім природних фізичних об'єктів), наявні в організації для використання у виробництві товарів або для надання послуг, включаючи:

- будівлі;
- обладнання;
- інфраструктуру (наприклад, дороги, порти, мости, сміттєпереробні заводи та водоочисні споруди).

Інтелектуальний капітал - засновані на знаннях нематеріальні ресурси організації, зокрема:

- інтелектуальна власність, наприклад, патенти, авторські права, програмне забезпечення, права та ліцензії;

- "організаційний капітал", наприклад, неявні знання, системи, процедури та правила.

Людський капітал - компетенції, здібності та досвід людей, а також їхня мотивація до інновацій, зокрема:

- відповідність і підтримка моделі корпоративного управління організації, підходу до управління ризиками та етичних цінностей;

- здатність розуміти, розробляти та реалізовувати стратегію організації;

- лояльність і мотивація до вдосконалення процесів, товарів і послуг, включаючи здатність керувати та співпрацювати.

Соціально-репутаційний капітал - інститути та відносини всередині і між спільнотами, групами зацікавлених сторін та іншими об'єднаннями, а також здатність ділитися інформацією для підвищення індивідуального і колективного благополуччя. Соціально-репутаційний капітал включає:

- спільні норми, а також спільні цінності і моделі поведінки;

- створені організацією відносини з ключовими зацікавленими сторонами, а також довіру і готовність співпрацювати, які організація прагне вибудувати і зберігати із зовнішніми зацікавленими сторонами;

- створені організацією нематеріальні ресурси, пов'язані з брендом і репутацією;

- соціальну ліцензію на діяльність організації.

Природний капітал - усі поновлювані і невідновлювані природні ресурси та процеси, що забезпечують організацію товарами або послугами, які сприяють минулому, теперішньому або майбутньому добробуту організації. Він включає:

- повітря, воду, землю, корисні копалини і ліси;

- біологічне різноманіття та здоров'я екосистем.

Хоча інтелектуальний, людський та соціальний капітал класифікуються окремо, International <IR> Framework визнає, що вони пов'язані та взаємозалежні. Згідно цього документу, між зазначеними формами капіталу існує достатньо відмінностей, щоб розглядати їх окремо один від одного, а не об'єднувати в одну групу, і одним з корисних способів розрізнення цих трьох капіталів може бути розгляд їх з точки зору "носія" кожного з них:

- для людського капіталу носієм є окрема людина;

- для соціального капіталу носієм є суспільні зв'язки всередині або ззовні організації;

- для інтелектуального капіталу носієм є сама організація.

Запропонована класифікація капіталів, яка включає фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний капітали є орієнтовною. При підготовці інтегрованих звітів компанії не зобов'язані застосовувати саме цю класифікацію. Звіт зосереджується саме на тих формах капіталу які є ключовими з точки зору створення вартості для окремої компанії.

При відображенні трансформації різних форм капіталу не обов'язково використовувати монетарні показники та надавати чіткий кількісний вимір цього

впливу. Відобразатися можуть події, які спричинили якісне перетворення окремих форм капіталу. Саме поєднання кількісних і якісних показників за концепцією інтегрованого звітування здатне найбільш повно відобразити процеси створення вартості компанією.

Зміни у капіталах важливо відобразити у взаємозв'язку, часто подій які спричиняють негативний вплив на одну форму капіталу виправдані з точки зору позитивного впливу на інші форми (наприклад, діяльність яка негативно впливає на довкілля підтримує велику кількість робочих місць). Перетікання вартості із однієї форми капіталу в іншу є важливою складовою інтегрованого звіту. Припустимо, компанія придбала нове обладнання для виробництва, негативним наслідком цього буде зменшення фінансового капіталу (на вартість обладнання), але збільшення запасу виробничого капіталу. Компанія очікує позитивного ефекту від підвищення продуктивності роботи обладнання (збільшення випуску та покращення якості продукції), що компенсує початкове зменшення фінансового капіталу та позитивно впливатиме на вартість, яка створюється компанією.

Чинні стандарти не вимагають відобразити в інтегрованому звіті усі без винятку форми капіталів. За тими капіталами, вартість яких змінювалася не суттєво, інформація може не надаватися. В той же час, важливішим за безпосередню зміну певної форми капіталу може бути відображення взаємозв'язків та взаємообумовленостей між різними формами капіталу, ці дані надають більш суттєву інформацію для стейкхолдерів щодо особливостей діяльності компанії.

Основним проблемним моментом у відображенні зміни капіталів є відсутність відповідних бухгалтерських процедур. У сферу бухгалтерського обліку потрапляють лише фінансові показники. Якісні зміни (як негативні так і позитивні) екологічного, людського, соціального капіталу відображення на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності не знаходять. Сучасна парадигма бухгалтерської науки визнає важливу роль нефінансових показників в управлінні компанією та представлення таких результатів у звітності. Поява нефінансових звітів, а також інтегрованої звітності, яка комплексно відображає фінансову та нефінансову сторону діяльності компанії, є наслідком глобальних перетворень у системі бухгалтерського обліку.

В International <IR> Framework однією із форм представлення результатів є вплив (як позитивний, так і негативний), який організація здійснює на капітали по усьому ланцюжку створення вартості. [11, с.45]

Для позитивної оцінки стейкхолдерами бізнес-модель компанії має демонструвати динамічність і здатність створювати вартість. Для того щоб компанія могла створювати вартість для себе бізнес-модель має демонструвати позитивний вплив на різні види капіталу. Продукт компанії розглядається в інтегрованій звітності як основний генератор створюваної вартості.

Концепція інтегрованого звітування передбачає, що компанія за допомогою свого продукту та наявних бізнес-процесів має створювати вартість не тільки для

себе. Створювана вартість, яка уособлюється у трансформації капіталів (їх збільшення або зменшені) містить два взаємопов'язаних аспекти:

- вартість створювана для самої організації втілюється у отриманих фінансових вигодах для компанії та для постачальників фінансового капіталу;
- вартість створена для інших (зацікавлених сторін та суспільства в цілому).

Вартість яку компанія створює для інших осіб включає різноманітний спектр позитивних дій компанії якими вона приносить користь зовнішньому природному середовищі, споживачам виготовленої продукції через високу якість і хороші споживчі характеристики, участь у добродійних та соціально значущих проектах, підтримання позитивного середовища для роботи працівників. Усі ці дії позитивно відображаються на різних видах капіталів. Заходи по покращенню навколишнього середовища, використання ресурсо-зберігаючих технологій, заощадливе ставлення до обмежених енергетичних ресурсів, оптимізація споживання води, належне поводження з відходами, зменшення викидів у повітря грунт та водні об'єкти позитивно впливатимуть на екологічний капітал. Соціальні проекти, як будівництво соціального житла, підтримання соціально незахищених верств населення, добродійних організації, активне спілкування із громадами державними органами у сфері реалізації соціально-значущих проектів, налагодження тісних контактів із споживачами продукції, отримання від них зворотної реакції та постійна робота над покращенням споживчих якостей, задоволеність клієнтів формують соціальний капітал. Постійне покращення умов роботи працівників, активна бонусна політика в оплаті праці, сприяння підвищення кваліфікації, створення умов для відпочинку працівників покращуватимуть людський капітал компанії. Розробка інноваційних рішень щодо покращення якості продукції, мінімізація негативного впливу на екологію, оптимізація виробничих процесів в контексті економії та ресурсозбереження формують інтелектуальний капітал. У свою чергу виробничий капітал компанії покращуватиметься за рахунок впровадження нової техніки та технології.

Отже концепція інтегрованого звітування включає два взаємопов'язані постулати:

- з одного боку, здатність створювати вартість для інших, суттєво впливає на здатність компанії створювати вартість для себе;
- з іншого боку, те чи створює компанія вартість для себе, суттєво впливає на її здатність створювати вартість для інших.

Постачальники фінансового капіталу зацікавлені у тому, щоб компанія створювала вартість для себе та повертала її цим постачальникам. Але вони так само зацікавлені у тому, щоб компанія створювала вартість для інших, оскільки це впливає на можливість компанії створювати вартість для себе.

Бізнес-модель компанії в процесі створення цінності має приносити користь не тільки самій компанії та постачальникам фінансових капіталів, а й усім стейкхолдерам - зацікавленим сторонам серед яких виділяються клієнти компанії, постачальники ресурсів, кінцеві споживачі продукту, фінансові організації, громадські організації, державні та регіональні органи влади а також суспільство

в цілому. Для більшості зацікавлених сторін важливо, щоб компанія була здатна створювати вартість протягом тривалого періоду часу.

Процес створення цінності відображений в інтегрованій звітності органічно поєднує вхідні параметри діяльності компанії взаємозв'язки та взаємовідносини результати у вигляді продукту та вплив діяльності на різні види капіталу. Стратегічне поєднання цих компонентів у безперервному циклі дозволяє впевнитися, що компанія генеруватиме вартість протягом короткострокового середньострокового та довгострокового періоду.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Інтегрована звітність становить всеосяжну систему відображення ефективності та прозорості корпоративного управління, залучення різних видів капіталу, представлення бізнес-моделі компанії та отриманих результатів діяльності. Основним результатом, який має продемонструвати компанія через інтегровану звітність це спосіб створення вартості для себе та інших зовнішніх сторін. Створення або зменшення вартості втілюється у зміні величини окремих форм капіталу. Перетворення капіталів відбувається через перетікання вартості із одного капіталу в інший, тобто вони тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені. Врешті, ці процеси мають призвести до загального зростання капіталів, отримання фінансових та інших вигод для компанії та зовнішніх суб'єктів, серед яких можуть бути клієнти, державні установи, працівники компанії, громади, навколишнє середовище. В цілому інтегрована звітність має демонструвати як компанія дбає про свій добробут та добробут оточуючого середовища. Створення вартості для себе має забезпечувати створення вартості для інших, і навпаки, здатність створювати вартість для інших свідчить про здатність компанії створювати вартість для себе.

Проблемним моментом у об'єктивному відображенні зміни усіх видів капіталу є обмеженість бухгалтерських процедур щодо відображення нефінансових показників компанії. Існують проблеми із правильною оцінкою залучених природних ресурсів, які ми беремо у природи "безкоштовно", тобто нікому не компенсуємо їх вартість, але їх вартість може бути дуже істотною якщо здійснювати оцінку методом відновлюваної вартості (наприклад, витрати на вирощування нових лісових насаджень замість вирубаних, опріснення води та ін.). Такі самі проблеми виникають при оцінці соціальних зв'язків компанії (соціальний капітал), створення належних умов праці (людський капітал). Актуальним перспективним напрямом досліджень є розробка методів оцінки різних видів капіталу у ракурсі інтегрованого звітування із врахуванням концепції інтегрованого мислення.

Список використаних джерел

1. Безверхий К.В. Фундаментальні концепції інтегрованої звітності. Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 15 травня 2018 р. Ч. 2. Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2018. С. 210 – 212. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3974>
2. Голов С. Ф. Інформаційне забезпечення інтегрованого звітування. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2017. № 862. С. 75-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2017_862_13.
3. Нестеренко О.О. Інтегрована звітність: теорія, методологія та практика: монографія. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2018. 409 с.
4. Кравченко О.В., Овчарова Н.В. Теоретичні та методичні засади формування інтегрованої звітності в Україні. *Економіка і суспільство*. Вип. 6. 2016. вид-во: Мукачівський державний університет. С. 359-366.
5. Свічкач Н., Кобець Є. Впровадження інтегрованої звітності як нової моделі управління бізнесом. *Економіка та суспільство*, (33), 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-57>
6. Мисака, Г., Дерун, І. Теорія легітимності в формуванні інституційно-правових засад системи нефінансової звітності підприємств. *Соціальна економіка*, 2021 (61), с. 60-71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-61-06>
7. Макарович В.К. Верифікація показників інтегрованої звітності. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : *тези доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2017 р.)*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. с. 319-322.
8. Осадча О.О. Інтегрована звітність як елемент системи екологічно орієнтованого управління. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів Міжнар. наук. конф. Житомир: Житомирська політехніка*, 2019, с. 137-138. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/137.pdf>
9. Царук В. Ю. Концептуальні засади інтегрованої звітності в корпоративних структурах. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.74
10. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/Resolution_A_RES_70_1_EN.pdf
11. Integrated Reporting: The International Framework. January 2021. URL: <https://www.integratedreporting.org/international-framework-downloads/>

References

1. Bezverkhyy K.V. (15 May 2018) Fundamentalni kontseptsii intehrovanoi zvitnosti. Ekonomichnyi rozvytok derzhavy ta yii sotsialna stabilnist: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Ch. 2. Poltava: FOP Pusan A.F., 2018. S. 210 – 212. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3974> [Fundamental concepts of integrated reporting] [in Ukrainian]
2. Holov S. F. (2017) Informatysiine zabezpechennia intehrovanooho zvituvannia. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku. № 862. S. 75-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2017_862_13. [Information support for integrated reporting] [in Ukrainian]

3. Nesterenko O.O. (2018) Intehrovana zvitnist: teoriia, metodolohiia ta praktyka: monohrafiia. Kh. : Vydavets Ivanchenko I. S., 409 s. [Integrated reporting: theory, methodology and practice] [in Ukrainian]
4. Kravchenko O.V., Ovcharova N.V. (2016) Teoretychni ta metodychni zasady formuvannia intehrovanoi zvitnosti v Ukraini. *Ekonomika i suspilstvo*. Vyp. 6. vyd-vo: Mukachivskyyi derzhavnyi universytet. S. 359-366. [Theoretical and methodological principles of integrated reporting in Ukraine] [in Ukrainian]
5. Svichkar N., Kobets Ye. (2021) Vprovadzhennia intehrovanoi zvitnosti yak novoi modeli upravlinnia biznesom. *Ekonomika ta suspilstvo*, (33). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-57> [Implementation of integrated reporting as a new business management model] [in Ukrainian]
6. Mysaka, H., Derun, I. (2021) Teoriia lehytymnosti v formuvanni instyutsiino-pravovykh zasad systemy nefinansovoi zvitnosti pidpriumstv. *Sotsialna ekonomika*, (61), s. 60-71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-61-06> [Legitimacy theory in the formation of the institutional and legal framework of the system of non-financial reporting of enterprises] [in Ukrainian]
7. Makarovych V.K. (2017) Veryfikatsiia pokaznykiv intehrovanoi zvitnosti. *Oblik, analiz, audyt i opodatkovannia v umovakh hlobalizatsii ekonomiky : tezy dopovidei I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (m. Uzhhorod, 21 kvitnia 2017 r.). Uzhhorod: Vydavnytstvo UzhNU «Hoverla», s. 319-322. [Verification of integrated reporting indicators] [in Ukrainian]
8. Osadcha O.O. (2019) Intehrovana zvitnist yak element systemy ekolohichno oriietovanoho upravlinnia. *Rozvytok intehrovanoi zvitnosti pidpriumstv: tezy vystupiv Mizhnar. nauk. konf. Zhytomyr: Zhytomyrska politekhnikha*, s. 137-138. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/137.pdf> [Integrated reporting as an element of an environmentally oriented management system] [in Ukrainian]
9. Tsaruk V. Yu. (2020) Kontseptualni zasady intehrovanoi zvitnosti v korporatyvnykh strukturakh. *Efektivna ekonomika*. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.74 [Conceptual framework for integrated reporting in corporate structures] [in Ukrainian]
10. Resolution adopted by the General Assembly (25 September 2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/Resolution_A_RES_70_1_EN.pdf
11. *Integrated Reporting: The International Framework* (January 2021) URL: <https://www.integratedreporting.org/international-framework-downloads/>